

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA” IEȘE ÎN FIECARE ȚI.

Pe un an 12 flor., pe șase luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe un an 36 fr., pe șase luni 18 fr., pe trei luni 9 franci.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O serie garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisori neîncercate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrămit.

N° 162.

Joi 6 (18) Septembrie

1884.

Brașov în 5 (17) Septembrie.

Cetitorii fôiei nôstre vorû găsî mai josû o plângere a unui sătenu cãrturarû din Chiuza, în comitatul Solnocû-Dobêca, în potriua maghiariserei forțate. Le recomandâm de a urmări cu atențiune mersul ideilor acestui bravû sătenu, alû cãruia sufletû este amãritû până dincolo de atâtea terorizări și mișelescî prigoniri, la cari suntû espusî ađi bieții Români de p'acolo, pe când partea cea mai mare din ei sãrãcescî și se gãrbovescî sub povara nesfârșitelorû necazuri ce-i apasã, de când au nenorocirea de a fi ocãrmuiți de nisce organe administrative netrebnice și nepãsãtore de sôrtea poporului.

Pe cândû ministrulû președinte Tisza se jurã înaintea alegătorilorû sei dela Oradea-mare, eã elû nu doresce maghiarisarea cu forța a raselorû, ce locuescî în acestû statû, sêu instrãinarea de propria lorû naționalitate, uceniculû și servitorulû lui, prefectulû-pasã dela Deesû, porncea solgãbirêului din Betleanû ca sê urmãrêscã pe primarulû unei comune sãtescî române, pentru cã-și subscrie numele romãnesce în acte oficióse.

Nicî sê o fi cãtatû cu lumînarea nu putémû ađã o ilustrațiune mai nemeritã la discursulû celû mai nou alû d-lui Tisza.

„Cãtû privesce maghiarisarea cu forța, hotãrîtû trebuie sê protestezû eu însumi, cãci ar fi în cotrãdicere cu trecutulû liberei Ungarie, când s'ar procede cu puterea în contra cetãtenilorû nemaghiari, ce locuescî aici.”

Așa vorbesce ministrulû la Oradea-mare când scie cã-lû aude tótã lumea și cã cuvintele lui se vorû publicã și vorû fi criticate prin ãiare. Cum vorbesce elû însê cãtrã organele sale subalterne și ce felii sunt învêțãturile, poruncile și dojenile ce li le dã?

Despre acêta d-lû Tisza, care e totodatã și ministru de interne, nu ni-a spusû nimicû. Elû a evitatû chiar de a face vr'o promisiune, cã va scãrui ca sê se respecteze legile și cã va pedepsi pe cei ce le vorû cãlcã vrêndû a maghiarisã cu forța. Bine sciindû cã faptele nu corêspundû vorbelorû sale, ministrulû-președinte s'a mãrginitû numai de a negã simplu cã s'ar procede cu puterea contra Nemaghiarilorû și de a afirmã o pretinsã dorințã, restrînsã numai la persóna lui. „Dorescû și credû, — ãise elû — cã fiecare fiu alû acestei patrie pôte sê remãnã credinciosû rasei sale, fãrã de a i-se rêstrînge libertatea....”

Sê cercetãmû puținû pe ce se întemeiãzã acêta dorințã și credințã a ministrului. Spre scopulû acesta ne vomû folosi de casulû, de care amû vorbitû.

Este lege, care dã voia comunelorû și deregãtorilorû comunale sub anumite împrejurãri de a se folosi de limba poporului, din cari sunt compuse, care limbã se numesce în a.estû casû „limba oficialã sêu protocolarã a comunei.” Dupã încercarea acestei legi și-au mai esercitatû și comunele române din comitatul Solnocû-Dobêci înva timpû dreptulû lorû de limbã. D-lû Tisza sê le-a trãmisû peste capû pe faimosulû romanagû Banffy, ca prefectû, și acesta în câțiva ani a suprimatû limba romãnã din comune și a introdusû pe cea maghiarã.

Se înțelge cã suprimarea s'a fãcutû prin porunci și amenințãri, prin destituirea sêu terorizarea deregãtorilorû comunali români. D-lû Tisza va ãice pôte cã acêta nu însemnã încã a întrebuintã forța, deorece comunele din acêlû comitatû s'au supusû în cele din urmã poruncilorû prefectului. Nu ne-amû mirã decã d-lû Tisza ar vorbi așa, când s'au gãsitû și de aceia, cari sê susținã absurditatea, cã comunele romãnescî au primitû de bunã voie limba maghiarã. De ce? Pentru cã nu s'au rêsculatû în contra organelorû administrative? Nu cumva acêta însemnãzã cã au primit'o de bunã voie și cã nu li s'a impusû cu forța?

Destulû cã faptulû impunerei limbei maghiare în comitatul Solnocû-Dobêca este sevêrșitû și acuma același prefectû Banffy, care, „negreșitû fãrã scirea d-lui Tisza și în contra dorințelorû lui ca se nu se atace naționalitatea nemaghiarilorû,” a fostû numitû prefectû și peste comitatul Bistrițã-Nãsêudû, impune și comunelorû din acestû comitatû limba maghiarã.

Nu de multû ceteamû în foile guvernului nisce laude estravagante la adresa voinicosului prefectû din vorbã, care fû numitû „unû adevêratû reprezentantû alû ideei de statû maghiarû.” D-lû Tisza, ocupatû fiindû mereu cu politica mare, pôte cã a trecutû cu vederea și aceste laude.

Astfelû d-lû Banffy trãiesce în acea rãtãcire, cã lucrã pe voia ministrului de interne, cândû calcã în piciorê legea și prigonesce limba romãnã, pe cândû d-lû Tisza ne spune, cã „dorește și crede” cã se întêmplã contrariulû dela tôte aceste.

D-lû Tisza ãice cã utemû rêmãnê credinciosî naționalitãții nôstre „fãrã restrîngerea libertãții nôstre,” ér prefectulû sêu Banffy nu sê mai mulțamesce ađi nici cu aceea ca actele oficióse ale primarilorû români sê fie scrise ungueresce, ci le poruncesce ca sê-și maghiarizeze și numele și sê nu mai subscrie „Pavelû,” ci „Pãli sêu Pãl.”

Una din douê, ori cã d-lû Tisza a susținutû unû neadevêrû c'unû cinismû ne mai pomenitû, ori cã prefectulû sêu Banffy este unû funcționarû insubordinatû, unû anarhistû periculosû pentru ordinea în statû, și atunci ne mirãmû cum îlû mai ține d-lû Tisza în fruntea a douê comitate din cele mai mari ale Ardêlului!

SCRIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. alû „Gaz. Trans.”)

Skierniewice 17 Septemvre. — Eri între orele 10—11 înainte de amêđi, ministrii fãcurã visitã împêrațilorû Wilhelm și Franciscû Iosifû. La 11 ore a fostû mare paradã, cu care ocașiune împêrații Wilhelm și Franciscû Iosifû s'au pusû în fruntea batalionelorû, defilândû pe dinaintea țarului. Dupã acêta s'a luatû dejunulû și în fine s'a fãcutû vênãtore de cãprioare.

Roma 17 Septemvre. — În tótã Italia au fostû alaltãeri 713 bolnavi și 351 morți de colerã, dintre cari în specialû în Neapole au fostû 613 bolnavi și 283 morți de colerã.

CRONICA ȚILEI.

În momentulû d'a pune ãiarulû sub presa, ãice „Romãnulû” de eri, aflãmû cã d. P. P. Carpû, ministrulû Romãniei la Viena, și-a datû demisiunea. Se crede cã acêta demisiune va fi primitã.

Pe eri sêrã, Marți, se așteptã, ãice »L'Indép. roum.» sosirea A. S. Principelui Alexandru alû Bulgariei în Bucuresci. A. S. Principele Alexandru, împreunã cu Augusta Sa sorã Maria, va merge sê facã o visitã M. M. L. L. Regelui și Reginei la Sinaia.

Numirea lordului Dufferin ca vice-rege alû Îndilorû o considerã ãiarele englese ca o manifestațiune îndreptatã în contra politicei rusescî în Asia centralã. Lordul Dufferin, ca unulû ce a fostû multû timpû ambasadorû în Petersburgû, cunoșce bine tendințele și metoda politicei rusescî. »Daily News» observã în acêta privințã cã, precum se vede, se apropiã timpulû ca Europa sê fie forțe atentã asupra cestiunii ruso-indiane. »République française» din contrã ãice, cã Rușii punû marî speranțe în lordul Dufferin, și în adevêrû au dreptate, cãci trecutulû pôte servi ca dovadã.

Decã lordul Dufferin va ușurã înaintea Rușilorû în Asia centralã, nu putemû sci înainte de a-lû vedea lucrândû ca vice-rege. Dêr, cã Anglia, izolatã cum se aflã în timpulû de față, are mare temere de unû conflictû cu Rușii în Asia centralã, acêta-i lucru sigurû. Și unû conflictû între aceste douê puteri pentru posesiunile din Asia trebuie negreșitû, mai curêndû sêu mai târziu, sê isbucnescã.

Țiarulû rusescû »Nowosti» crede, cã scopulû principalû alû întrevederii monarchilorû, nu este înlãturarea încercãturilorû ce esistã în timpulû de față, ci stabilirea unui programû pentru viitorû. »Nowoje Wremja» pune întrebarea, cã ore în adevêrû vederile lui Bismark suntû de acordû cu ale monarchului sêu, care voesce întãrirea pãcii. Sgomotele despre o coalitiune anti-englesã, precum și despre intențiunile favorabile ale Austriei în ce privesce partea vesticã a peninsulei balcanice facû pe numitulû ãiarû sê se témã, cã ținta lui Bismark ascunde în ea ceva ofensãtotû pentru unele puteri.

Dupã aceste douê ãiare, întrevederea nu e prin urmare fãcutã cu scopû pacnicû; din contrã trebuie sê ne așteptãmû în viitorû la ore care încercãturi.

Comitele Apponyi contra d-lui Tisza.

Duminea trecutã conducëtorulû opozițiunei moderate comitele Albert Apponyi s'a prezentatû înaintea alegătorilorû sei la Iaszbereny. Scopulû lui principalû a fostû de a se pronunțã asupra programului desvoltatû de ministrulû-președinte Tisza la Oradea mare.

Dupã o micã introducere a discursului sêu, Apponyi trecû îndatã la enunțațiunea d-lui Tisza privitore la teritoriulû de vamã comunû. Nicîodatã, ãise elû, d-lû ministru-președinte nu a accentuatû așa de multû alipirea sa de teritoriulû de vamã comunû ca la Oradea; motivele ce le-a adusû pentru comunitatea cu Austria nu sunt esacte și din punctulû de vedere alû intereselorû ungueresci chiar periculóse. Apponyi combate argumentulû d-lui Tisza dupã care despãrțirea teritoriului vamalû ar aduce pagubã industriașilorû noștri, din contrã vorbitorulû crede cã stabilirea unei industrii mari unguerescî ar fi de folosû miciei industrii, cãci i-ar da de lucru, pe când acum industriașii noștri mici trebuie sê concureze cu fabricanții din Austria, fãrã ca sê capete lucru dela ei.

Ceea ce aratã d-lû ministru președinte ca urmãri posibile ale separãrei teritoriului de vamã suntû în adevêrû urmãri ale unui rêsboiu vamalû, pe care nimenea nu-lû doresce. Este o greșelã, decã nu chiar o crimã, ãice Apponyi, decã ministru-președinte alû Ungariei vorbesce în acestû tonû despre teritoriulû separatû de vamã într'unû momentû, când ne stã înainte reînnoirea pactului economicû și când sunt a se începe negociașile cu Austria în privințã acêta.

»Separarea teritoriului de vamã nu este scopulû nostru; dêr este, spre a mê folosi de cuvintele ministrului-președinte, aceea liniã de retragere, pe care ne vomû postã, îndatã ce vomû vedê, cã o împãcare emitabilã cu Austria nu se pôte dobêndi. Acestû dreptû este singura

noastră urmă, cu ajutorul căreia un guvern, care ar stă la înălțimea chiemărei sale, ar fi în stare, a dobândi un pact cu Austria. A descrie această armă în acest moment așa, ca și când cu ea ne-am vătămă numai noi înșine, acesta este sinonim cu desarmarea țării, espunind-o unei noue capitulații care se fie numită: pact. Argumentațiunea ministrului-președinte dovedește că el nu se numără între economii, căl își pricep bine pozițiunea și că multă laudată lui țăriă ca tactică durează numai până atunci, până când sunt în joc interesele cabinetului său și a partidei sale și până când e vorba de aceea, ca să se octroeze acestei națiuni pe lângă conservarea formelor constituționale, ceea ce ea nu voiesce. D-lu Tisza devine însă întotdeauna un nedibaciu conducător, când e vorba ca să reprezenteze în afară în mod energetic interesele țării.

După acesta Apponyi trece la punctul privitor la reforma camerei magnaților și dice că, cât pentru acesta, este în principiu de aceeași părere cu ministrul. Ceea ce privește prelungirea mandatului de deputat dietal, Apponyi dice între altele:

Eu totdeauna am fost de părere, ca durata mandatului de deputat să fie de cinci ani, der mi-am schimbat acum părerea, deși nu în privința principiară. In cursul celor trei perioade electorale m'am convins, că legea electorală are și alte puncte, a căror modificare este încă și mai urgentă.

In Ungaria nu există la alegeri nici o garanție în contra volniciei și abuzurilor organelor oficiale. Lipsesc legi destule de eficace, spre a împedea coruperea scârbosă a alegătorilor. Și apoi parlamentul nu e destul de independent față cu guvernul. Dieta e plină de omeni, cari consideră mandatul de deputat numai ca un mijloc de a ajunge în vr'unu postu său în vr'o demnitate, a căror dobândire depinde dela guvern. Eu doresc în prima liniă delăturarea acestor rele. Prin urmare decât deodată cu prelungirea mandatului de deputat se vor cassă acele dispozițiuni ale legii electorale, cari deschid abuzurilor porțile și ușile; decât asupra valabilității alegerilor nu va judeca maiestatea parlamentului, ci vor judeca judecătorii independenți; decât le va fi interzis deputaților de a primi, pe cât timp durează mandatul lor, un oficiu dela guvern sau vr'unu beneficiu bisericesc ce depinde de la guvern, decât toate aceste măsuri vor fi propuse de odată cu prelungirea duratei mandatului, atunci și eu voi vota pentru ea; decât însă e vorba numai de prelungirea mandatului, care, nu se poate tăgădui, va slăbi relațiunile dintre alegători și aleși, atunci voi vota în contra acestei prelungiri.

După aceea comitele Apponyi analiză aceea parte a discursului ministrului-președinte, care se referă la măsurile excepționale, ce le-a pus în perspectivă. Elu dice:

De mult timp nu s'au auditu în Ungaria cuvinte atata de grave, atata de momentose și atata de semnificative. Sub aceste plenipotențe avem de a ne inchipui suspendarea garanțiilor libertății personale și politice. Eu nu sunt omul fraselor și nici nu voi face declamațiuni și nici nu mă voi spăria de noțiunea plenipotențelor extraordinare; căci cel ce cunoste istoria și cel ce iubeste ordinea, acela nu poate nega, că în viața statelor sunt momente și situațiuni, în cari prin funcționarea regulată a puterilor publice nu se poate susține ordinea, și că în astfel de împrejurări puterea executivă cere dela legislațiune plenipotențe extraordinare. Dacă recunoste acesta ori-ce amic al libertății, că astfel de măsuri excepționale sunt periculoase, ba fatale în ori ce casu, și că acelea se pot justifica numai prin necesitatea cea mai extremă, când s'a documentat că mijlocele ordinare ale puterii nu mai sunt de ajuns. Un bărbat adevărat liberal nu mai atunci este îndreptățit să ceră astfel de măsuri, când intradeveru ordinea legală este turburată sau în cercuri mari domnesce o astfel de iritațiune încât să se potă deduce, că ordinea se va turbura.

Eu nu privesc această afacere, dice comitele Apponyi, din punct de vedere opozițional, ci numai din considerațiuni ale libertății și ale ordizii. Priviți juru împrejur în Ungaria și spuneți-mi, unde se turbură ordinea? Unde sunt simptomele unei astfel de agitațiuni? Nicăirea. Dar decât ministrul-președinte înteză la agitațiunile spirituale, trebuie să răspundem, că Abc alu libertății se cuprinde într'aceea, că în contra acestor pericole și curente spirituale numai cu armele spiritului trebuie luctat. Unde vom ajunge, decât un guvern și majoritatea sa declară unele doctrine de periculoase și alergă la măsuri extraordinare spre a delatură aceste pericole inchipuite? Măne poate veni un guvern la cărmă, care se declare discutiunea despre despărțirea teritorului vamal ca periculosă statului și să o suprima. Sunt de acea părere cu ministrul președinte, că agitațiunile ce le caracterizează densul, sunt periculoase. Dar decât se va recunoste ca principiu, că și afară de pericolul ar-

dătoru sunt a se întrebuința măsuri excepționale, atunci — se nu ne înșelăm — se nimicesc rădăcinile libertății. De aceea eu nu voi aproba astfel de măsuri nemotivate și incurcate și eu nu le-aș aproba pentru nici un guvern, pentru că eu nu pot despărți interesele ordinii de ale libertății. Dacă privesc așa dicend de pe un pedestal mai înalt cuvântarea d-lui Tisza, atunci ea trebuie să te întristeze și să măhnescă pe ori care Maghiar, căci în aceea cuvântare se exprimă acel spirit, care conduce astăzi politica maghiară. După cum naturalistul din lucrurile preistorice aflate, precum din urmele imprimate în petrii, își poate construi animale întregi, astfel și scrutătorul timpurilor viitoare va pute din această cuvântare dela Oradea să facă o idee clară despre spiritul guvernului nostru actual. Lipsesc privirea pentru întregu, domnesce numai sensul pentru perplexitățile momentane, trăim de ași pe mâne, domnesce desperațiunea. Se părăsesc toate idealele și se denegă. Cuvântarea dela Oradea se poate caracteriza de minune cu proverbul latinesc »vult mundus decipi, ergo decipiatur.«

In urmă combate pe Tisza cu privire la ideile lui despre liberalism și conservatism și întreba că astăzi cine se mai poate numi liberal sau conservativ în înțelesul vechiu? In numele tradițiunilor bune împreunate cu conservatismul trebuie să protestăm, căci ceea ce face Tisza n'are nimic comun cu idea conservativă.

Concepțiunile politice ale lui Tisza sunt concepute în spiritul cesarismului lui Napoleon al III. Un oportunist rece fără principii, cu scipela liberală, der în realitate reacționar. De Dumneșu ca Tisza se nu ne impingă în astfel de catastrofe ca Napoleon Francia. Acestea sunt motivele care mă fac să fiu în opozițiune, ba să o continuu cu mai mare inverșunare

După ce mai respinge imputațiunile ce i se fac, că elu s'a aliat cu naționalitățile, încheia Apponyi cu un apel calduros către alegătorii săi, cari intrerupseră cuvântarea în multe locuri cu aplause furtunose și mai pe urmă tăcură oratorului mare ovațiune.

POLONII DIN PRUSIA.

Discursul deputatului polon galițian Dzeduszycki a încurajat multu nu numai pe Polonii din Austria, ci și pe cei din Prusia. Acestia, prin diarul lor »Dziennik Poznanski« publică credeul lor politic și ceru dela guvernul prusian să li se încuvințeze separarea politică a provinciei Posen, garantată Polonilor prin tratatele din Viena, să se predea școlile preoțime polone ș. a., și în fine restabilirea independenței Poloniei în marginile dela 1772. Cu privire la acestu din urmă punctu, numitul diaru scrie:

»Credem în dreptul existenței noastre independente; credem că existența noastră independentă este o necesitate și una din condițiunile civilizațiunei europene. Prin ce mijloce și căi vom ajunge această țintă, nu scim. Acesta este treba provedinței istorice, căreia nu i putem apuca înainte de ce ea decide, ale cărei hotăriri noi nu le putem stabili.

SCIRI MERUNTE.

Diarele ungueresc din Clușiu au apărut încadrate în dohu, din causă că a murit episcopul reformatu din Ardél Nagy Peter.

D. Grigorie Olănescu, directorul general al vămilor române, a fost trimis de guvernul român pentru timp mai îndelungat la Budapesta, ca să studieze instituțiunile de industrie din capitala Ungariei. Domnul Olănescu, însoțit de consilierul din ministerul de comunicațiune Herich, a cercetat toate fabricile și stabilimentele mai de frunte din capitală. Foile maghiare dicu, că d. Olănescu a fost surprins de instituțiunile Maghiarilor.

Statua lui Ovidiu a sosit, spune »Răsboiul«, cu vaporul la Cernavoda, de unde va fi pornită cu trenul la Constanța. Nu se scie încă cu siguranță când se va face desvelirea ei.

»Rom. Liberă« află, că medicii militari, foști elevi ai regretatului general Davila, au hotărît să-i ridice un monumentu.

Sub titlul: »Ocau lui Carol« i-se scrie »Postei din Galați, că vândătorii de pâne au scumpit acestu articol absolut necesar pentru existența omului. Ei, profitând de ocazia transformării ocalelor vechi, în măsuri de chilogramme, s'au conformat legii numai în ceea ce se atinge de greutatea pâinii reducându-o în formatu mai micu, pe greutate de chilogramme, dar cu prețuri tot de oca. Fiindu întreatu unul din vândătorii acestui articolu din piața Tergu-nou, pentru ce nu a redus odată cu cantitatea și prețul, elu a răspuns: »Până acum am avut ocau lui Cuza, de astăzi avem ocau lui Carol, și toți brutarii s'au hotărît într'o adunare a lor de aseră, ca în respectul numelui ce poartă, noua măsură de greutate să nu înjosescă valoarea obiectului, ca să nu cadă din prestigiu purtat de ocau lui Cuza.«

»Națiunea« scrie: »O veste bună pentru amatorii de teatru. Rossi dorind să facă er o plimbare artistică prin București, a scris d-lui Francheti, exprimându-și acesta dorința. D-lu Franchetti a lucrat în consecință și în Februarie viitoru vom vedea er pe Rossi pe scena teatrului nostru.«

»Voința Națională« dice, că consiliul permanent alu instrucțiunei discută în momentul acesta cesiunea de a se scie, decât trebuie primite în liceele statului și eleve. Ministerul instrucțiunei n'ar fi tocmai dispus a aproba o decisiune pentru ca și elevele să urmeze cursurile liceale la un loc cu băeții, și acesta din punctul de vedere alu moralității.

Comitetul formatu la Veneția își propune a inavuta cu cărți biblioteca din București și pentru acesta elu dresedă un apel calduros către toți Italianii, invitându-i a se asocia la această operă de simpatie pentru națiunea română și de solidaritate intelectuală. Apelul se adresedă mai cu semă căru diferite societăți literare și științifice, precum și către toți autorii și editorii din Italia. Prin această fecundă confraternitate, comitetul speră a strânge și mai multu legăturile cari există între cele două popore cari au aceeași nobilă origină, unu trecut glorios și unu splendidu viitoru.

Membrii acestui comitetu, afară de președinte sunt: D-nii Fr. Albanese, J. Bernardi, Marco Antonio Canini, Catanei, Cecchini, Carlo Combi, Paulo Fambri, Francesco Ferrara, Gidoni, Kiriaki, Lobia, Marangoni, Pascolato, Giulio Rocca și Valmarana. Secretar este: d. Giovanni Domenico Giroto.

SAȘII ȘI ROMANII.

Dr. Augustin Brunnhuber, un germanu, petrecend câtva timp prin Ardél, vorbește despre referințele politice ale acestei țări, și dice că decădinta pe care merge a Sașilor este a se atribui stricăciosei influințe a vechilor privilegii, influință, care a făcutu imposibilu ca la Sași să se desvolte acei factori, fără de cari în împrejurările sociale și politice, ce din timp în timp se formeză, chiar și popore cu multu mai numeroase sunt espuse pericolului de a se desnaționalisa. Cu privire la Români, D-rul Brunnhuber »după adănci reflecțiuni și profunde cugetări« a ajuns la rezultatul, că în fisionomia Românilor se vede mai bine exprimat caracterul slav. Sunt acum câțiva ani, profesorul din Berlinu Virchov a aflat în București mai pregnantu exprimat caracterul mongol, după cel slav.

Dacă »după adănci reflecțiuni și profunde cugetări« Dr. Augustin Brunnhuber și Dr. Virchov au ajuns la astfel de nonsensuri, atunci păcatu de banii cheltuiți.

MAGHIARISARE FORȚATĂ.

Chiusa, 10 Septemvre 1884.

In Nr. 154 alu »Gazetei« am cetit comedia cu stegulețele și cocardele de hârtia ale copilașilor dela șola din Făgărașu și bine diceți, că politici dela putere își pierd timpul, cel scump pentru lucru, cu investigațiuni ca acestea copilăresc, pe când acela ilu reclamă mii și sute de nevoi ale bietului popor necăjit. Der etă încă o astfel de investigațiune copilăresc și ridiculă.

Primarul comunalu (român) din comuna noastră Chiusa și notarul cercualu (unguru), mai în zilele trecute fură chiamați inaintea Szolgăbirului din Beclend și trași în cercetare, celu dintău pentru că într'unu actu oficios și-a scrisu numele »Pavelu« în locu de Paliu său Pál, er alu doilea pentru că a lăsat să trecă pe sub ochii lui neobservat un astfel de lucru.

Primarul nostru este om fără carte. Elu nu scie scrie decât numai subscrierea, adecă: ca să ru-lu potă oricine subscrie fără voia și scirea lui, a învățat a scrie subscrie numele. Este lucru naibe înș, căci elu a învățat a scrie subscrie numele romănesc și acum de-odată se vede constrins a și-lu subscrie ungueresce.

Ne aducându-și aminte bietul, cumcă numele »Pavelu« e atăt de aturisit, încât ii pote pune în spinare câțiva floreni ori chiar și suspendare din slujbă, nu lă pre durut capul de Paliu său Pál (cum vreu să-lu boteze Ungurii), ci până la unu timp s'a scrisu așa după cum lă botezat popa celu romănesc. Inș cutezanța i-a fostu pre mare, căci de ceea-ce nu-și aducea aminte i s'a și intemplat. Deodată se trezesce cu cercetarea disciplinară. Szolgăbirul le spune, că are aspru mandat de susu dela comitat, ca să cerceteze lucrul. Primarul, care, după mărturisirea lui nici nu credea că domni să pună atata preț pe numele lui, unu bietu opincaru, se scusa firesce, că elu nu scie altă scriere fără numai subscrierea și aceea d'ocamdată numai romănesc, cum a învățat-o, și decât va învăț de acum înainte se va subscrie și ungueresce, căci ce să facă? cine să se pună cu domni!? Primită ii va fi scusa sau ba, vom vedea!

Etă intru adevăr cu investigațiuni copilăresc petrecu timpul organelor noastre administrative. Ore nu er mai de lipsă să se fi întreatu primarul din Chiusa la protocolu, cumcă ce pote fi pentru esemplu cauza, d

șesul celălalt și mare din jos de comună, pe care bine îl vedem domni în trecerea lor, nu produce nici un fel de bucate, decât trestia, pipirig și celălalt mai rău soi de iarbă, unde după cum scim noi sătenii, nu de mult erau bucatele cele mai frumoase, încât te puteai omorî în ele. De sigur că ar fi răspuns primarului, cumcă între otarul Chiusei și alți Sesarmului a fost odinioară un pod mare peste drum și șanț spre Someș, prin care se storcea apa și umezala din tot șesul. Unui comisar însuși orî Dumneșeu scie ce fel de domni nu i-a cădută bine acel pod și i-a plesnit prin minte, că ar trebui stricat și astupat. Așa s'a și făcut și de atunci încôce pe ți ce merge șesul devine tot mai apăsător și mai rău, până când în fine va deveni baltă. Bine se însemnă, că darea după această parte de otar este totuși cea grea, din timpul când pământul se putea clasifica ca pământ de șes în clasa I și a II-a. Despre această se se fi făcută vorbă cu primarul și despre modul cum s'ar putea depărta atât de rău, cât și alte sute și mii de nevoi, după cum diceți. Insă nu, căci grija domnilor pentru numele „Pavelu” al unui plugar opincar este cu mult mai mare decât îngrijirea de astfel de lucruri. Multe v'ășu mai pute scrie, mai ales în privința dărilor din comuna noastră, a modului de încasare și al încușturilor celor multe ce există în privința lor, și altele și altele, dar, ce se v' mai amărăscu sufletul!

Ună sătenă oărturară.

SCOLELE DIN ROMÂNIA.

„Națiunea” se ocupă în articolul său de fond de la 4 Septembrie despre școlile din România, arată că puțin se face pentru cultura poporului și că lipsuri sunt în învățământ:

Este astăzi dovedit cu cifre exacte, că un mare număr de comune n'au nici un mijloc de învățământ. Luând statistica școlară din anul 1881—1882, cea din urmă care s'a publicat, vedem că în comunele rurale avem 2.459 școli, din cari 1.945 sunt întreținute de Stat, 514 restul de comune și județe. Luând apoi tabloul general din țară și cercetând câte comune sunt, găsim trei mii. Prin urmare 550 comune sunt fără școli. Mai vedem că județul Ilfov, centrul țerei, cuprinde 14 comune cari n'au școli. Când venim apoi la principiul obligativității înscris în lege, cifrele sunt încă mai triste. Dintr'o populație de peste 500,000 de copii ce după lege ar trebui să meargă la școală, numai 80,000 primesc noțiunile elementare ale învățământului, 420,000 rămân în cea mai completă ignoranță.

Examinând starea în care se găsesc cei trei factori principali cari contribuiesc la îmbunătățirea învățământului adică: învățătorii localurile și programele, se vede că există lipsuri și vișuri de organizare de o mare însemnătate.

Intr'o ședință a camerei, d. Panu, făcând o critică destul de dreptă a bugetului, dicea că nu corespunde cu legea instrucțiunii și a atribuit toate relele ce există în sistemul actual de învățământ indiferentismului nostru în materie de instrucțiune, cu toate protestările ce facem neconștient. Amintim între altele următoarele cuvinte pronunțate de tinerul deputat, cuvinte care conțin un mare adevăr:

„Noi avem să revizuiem constituțiunea peste câțva timp, și ați auzit în toate zilele în discuțiunile noastre că se dice, că una din bazele pe cari vom să înălțăm dreptul electoral să fie cultura, că numai acei cari știu carte să fie alegători direcți. Apoi, pe de o parte pretindeți ca acei cari nu știu carte să nu aibă dreptul electoral direct, și pe de altă parte nu le dați mijlocul să știe carte. Dacă este să ne îngrijim în adevăr de învățatura poporului, să-i facem educațiunea, atunci să facem cele mai mari sacrificii pentru răspândirea instrucțiunii.”

„Nu uitați, d-lor, că bugetul Statului în curs de 12 ani s'a ridicat cu 70,000,000, și în cursul acelor ani numai un milion s'a dat pentru școlile rurale; de aceea trebuie să facem îmbunătățiri chiar cu sacrificiul altor economii, n'ar fi rău de loc; căci va fi consecința ideii guvernului liberal care se bazează pe democrație, prin urmare pe masă, și când dă pe masă, aceea masă trebuie să fie cultă și inteligentă, așa ca să merite idealul la care cu toții tindem în viața constituțională.”

Dar, afară de nise condițiuni generale, sunt alte lipsuri ce sunt simțite în partea practică a învățământului. De exemplu: încărcarea programelor, lipsa de școli pregătitoare pentru instatori rurali și urbani, lipsa completă a materialului de dat la școlile normale superioare în special, în fine, insuficiența părții materiale la diversele grade de învățământ. Aceste lipsuri, toți le simțim. În mare parte ele au fost dezvoltate înaintea corporilor legiuitori.

Astăzi consiliul general al instrucțiunii, cu alte comite, mica cameră a învățământului, este adunată sub prezidența ministrului. Naște acum întrebarea: Rămă-

ne-vor pe țărâmul teoretic observațiunile făcute în atâtea rânduri în adunare, în presă, în discursurile ministrilor? Aceste observațiuni vor servi ore de căluză consiliului general? Ar fi de dorit. Această chestiune noi o privim ca cea mai însemnată pentru țara noastră. Dăna privește sôrtea generațiunilor viitoare. Căci o mare parte din relele de care suferim se trage din necesitatea în care se vedem mulți părinți de familie d'a trimite pe copii lor în școlile străine. Ce ne folosesc capitalul mai mare de știință pe care tinerimea noastră îl aduce din țeri străine, când această știință nu este altă decât pe arborul național. Această este mai ales pentru studiile umanitare sau secundare. Căci se poate înțelege până la ore-care punctu ca studiul superior să se facă în străinătate. Pericolul de înstrăinare este mai mic. Tinerul care a trecut bacalaureatul a ajuns la o vârstă în care poate rezista la înstrăinarea simțimentelor. Dar a trimite pe copii noștri din vârstă cea mai fragedă în străinătate, este a răpi țerei o parte din sula vitală, este a înlesni o adevărată emigrație suferităscă a generației viitoare.

* * *

„România liberă” revine asupra reformelor propuse de dăna a se introduce în învățământul secundar și dice:

Scopul învățământului secundar este de a da tinerilor un complex de cunoștințe variate, de cari are nevoie omul modern în viața practică, și de alii prepară pentru specialitățile înalte. Una din cauze ese răuă combinare a studiilor umanitare. Liceele noastre nu sunt nici clasice, nici realiste, ci un amestec arbitrar și împovător de felurite studii. Trebuie introdusă o ordine, care să aibă în vedere atât trebuințele așa numitei vieți practice, cât și trebuințele culturii înalte, în amestecătura studiilor liceale. Procedând de aci și ținând seama atât de mijloacele noastre financiare, cât și de cerul corpului nostru profesoral, noi am propus ca învățământul secundar să fie organizat astfel, ca cursul inferior de patru ani să fie curat realist; 5 cursul superior să fie împărțit în două secțiuni, secțiunea literară, unde studiile clasice vor avea cea mai mare dezvoltare, și secțiunea științifică, unde tinerii se vor întări bine în științele fisico-naturale și matematice, — așa ca unii și alții să poată apoi pași cu siguranță la cultura superioară.

Cu această sistemă, scăpându-se tinerii, cari nu pot urma decât cursul inferior liceal de chinuirea sterilă a limbilor clasice, ei se vor folosi în schimb de învățaturile ce-i slujesc mai mult în viața lor și cari deșteaptă și hrănesc mai mult mintea decât formele grecești ale unor limbă morțe. Cei cari voiesc apoi să între într'o specialitate secundară, telegrafia, comerțul, farmacia, drumul de fier, agricultura, veterinaria etc., dobândesc în cursul realist o pregătire îndestulătoare pentru a putea trece cu succes prin aceste școli speciale. Tinerii, cari pot și vreau să meargă cu cultura umanitară mai departe, găsesc apoi, în una din secțiunile cursului liceal superior, după cum aptitudinile îi sfătuesc, acel complex de studii științifice ori literare, care îi întăresc îndestul ca să-i poată face a intra cu siguranță în specialitățile înalte. Așa că, după această sistemă, fie-ce facultate cum și politehnicul, pe care „România liberă” speră a-l vedea înființându-se la anul, va putea dobândi studenți atât de bine preparați, pentru studiile înalte, cum nici una n'a avut până astăzi, și cum nici una nu va avea, până când nu se va introduce reforma propusă de dăna.

CENTENARULUI LUI HORIA.

„Națiunea” din București publică următorul apel: Ziua cea mare a aniversării revoluției din 1784 a Românilor din Ardeal se apropie; e mare pentru toți Români, de pretutindenți; împreună trebuie să o sărbătorim. Ni se prezintă un privilegiu, spre a dovedi existența solidarității tuturor Românilor. Să nu ne scape!

Repetăm apelul nostru către scriitorii români, spre a colabora la albumul menit a immortaliza faptele martirilor dela 1784. Terminul până la care se primesc manuscrise, e cel de 25 Septembrie. — Subiectele, în prosă sau poezie, să fie naționale.

Din provinciile am primită cu bucurie cererile numeroase, de a se serba centenarul și prin județe. Imbrățișăm ideea. În acest scop trebuie înființate subcomitete. Apelăm la cei cari pot lua inițiativa și-i înștiințăm că au să se adreseze, în această privință, secretarului nostru general, d. C. C. Dobrescu, strada Negustorilor, Nr. 4.

Pentru întemplinarea cheltuelilor serbarei, și anume a tipării albumului, desemnării și litografării portretelor, precum și pentru crearea unui fond al lui Horia, din care să se ajute victimele datoriei lor de

români între frații subjugăți, deschidem liste de subscripție, care se vor trimite tuturor persoanelor cari vor avea patriotismul de a se însărcina cu colectarea. Cererile să se facă secretarului general.

Banchetul din București fiind de o însemnătate deosebită, dorim să avem delegați din toate părțile României. Ziua fixată pentru banchet e cea de 21 Octombrie. Frații cari vor veni, să se anunțe înainte, până în ziua de 10 Octombrie.

Contăm pe sprijinul tuturor Românilor, în împlinirea sarcinii ce ne-am luat. Să nu pierdem din vedere: străinii ne privesc!

Din ședința dela 18 August 1884.

Comitetul*)
pentru serbarea centenarului revoluției din 1784.

DIVERSE.

Căsătoria la Armeni. — La Armeni e datina ca fetele în etate de 6 până 15 ani să se logodescă cu băieți de aceeași etate sau mai mari, și adeseori urmarea este că numeroase căsătorii sunt nenorocose. Un astfel de exemplu este următorul casu, întâmplat de curând: În orașul Hagi, în Cilicia: O fată armenă de 9 ani dintr'o familie cu stare fu logodită, fără știrea ei, în anul 1879 cu un tiner. Fata primi o creștere excelentă, era foarte talentată și frumoasă peste măsură. Deunăzi logodnicul ei, un om brutal și de un esterior comun, se prezentă ca să ceară fetei mâna. Aceasta îl refuză, având intențiunea să se mărite, cu consimțământul părinților ei, după un tiner comerciant din Cesarea, cătră care avea de mai mult timp înclinare. Preotul chemat să săvârșască cununia, refuză a se duce dăcând, că Ciobugii (betranii și notabili orașului) declară ca dreptă pretențiunile celui dintăiu logodnic. Părinții apelară la autoritățile otomane, dăr înzadar. Episcopul din Sis declară asemenea valabilă întâia logodnă. Familia se adresă apoi prin telegramă către patriarhul armen, care avisă pe episcop să caute un mod de desfacere a primei logodne, în marginile hotărârilor bisericești armen. Episcopul nu țină cont de instrucțiunea patriarhului, ci însoțit de Ciobugii și de o cetă de servitori plătiți se duse la locuința familiei armen, ca să răpescă fata cu puterea. Aceasta însă fugise în casa unui misionar protestant. Episcopul se duse cu cetă sa înaintea casei misionarului, servitorii sparseră ușile închise și nenorocita fată fu dusă în casa episcopului și închisă într'o celulă. Cu toate chinurile ce le-a îndurat ea aci, încă totuși refuză de a se mărita după întâiul logodnic și ceru să fie trimisă într'o mănăstire. Episcopul rămase neînduplecat și săvârși cununia în celulă, zăcând fata pe pământ. Noii căsătorii rămaseră singuri și tinerul căută să valideze drepturile sale de bărbat. Dăr nu isbut și i se dete în ajutor doi omeri, întrebându-l astfel violentă. Consternațiunea din cauza purtării episcopului e generală.

Dare de sēmă

despre venitul balului aranjat în Carnavalul trecut de România din Orăștia.

III. Prin Stim. D-na Anastasia Moldovan Baița: D-na Lönhardt Roza comerciantă Baița 1 fl., D-na Roza Perianu Baița 1 fl., D-na Anastasia Moldovan Baița 1 fl., D-lă Ioan Popovici Baița 1 fl., D-lă Ioan Sacarenu 1 fl.

Prin Stim. D-șora Wilhelmina Moldovan Deva, dela D-șorele din Deva: Lucreția Olariu 1 fl., Eufemia Horvath 1 fl., Elenă Simionășiu 1 fl., Aurelia Pop 1 fl., Wilma Moldovan 2 fl., D-lă Alexandru Moldovan din Deva 1 fl.

Prin D-lă Georgiu Ivascu comerciant Abrud, dela D-nii din Abrud: Alexandru Filip advocat 1 fl., Nicolau Cirlea argășitor 1 fl., Iosif Crișan advocat 1 fl., Georgiu Ivascu comerciant 1 fl., Iosif Keller 1 fl., Simeon Cajian 1 fl., N. Lobonțiu 50 cr., Martin Persian junior 50 cr., D-lă Georgiu Pap proprietariu Băscă 3 fl., D-lă Georgiu Pop Arch. Diacon Băscă 2 fl.

Prin magnif. D-lă Dr. Gregoriu Szilasi profesor la universitate Clușiu, dela D-nii din Clușiu: Ilustr. Sa D-lă Alexandru Bohateliu 2 fl., Spect. D-lă Lăzar Baldi 1 fl., Alexandru Comanescu 1 fl., Vasile Almașianu 1 fl., Ioane Petranu 1 fl., Leontin Pop 1 fl., Dr. Georgiu Szilasi profesor la universitate 1 fl., D-lă Ioan Filipan 2 fl., D-lă Alexandru Nemeșiu jude regiu Orăștia 3 fl. Dela D-nii din Tergu-Mureșului Iosif Pop jude la Tabla regia 1 fl., Andrei Francu jude la Tabla regia 1 fl., Anton Stoica jude la Tabla regia 1 fl., Ioan Cergedi jude la Tabla regia 1 fl., Ioan Mezei 1 fl., Basiliu Hossu 1 fl., D-lă Dr. Emil Filip Neseud 2 fl.

Prin Stim. D-na Victoria Erdelyi n. Bardosy Orăștia: D-lă Georgiu Bardosy proprietariu Baița 10 fl., D-lă Georgiu Kostin Orăștia 1 fl., Stim. D-na Bergezsász Arpdne Orăștia 1 fl.

Au suprasolvit.

D-lă Alexandru Nemeșiu jude regiu Orăștia 3 fl., D-lă Ioan Filipan prot. 2 fl., Ilustr. Sa D-lă Stefan Moldovan preposit gr. cat. Lugosiu 3 fl., de la D-nii din Orăștia Simion Corvinu croitoriu 3 fl., Ioan Bogdanu locoteninte 60 cr., Dr. Stefan Erdelyi Dr. de medicină 3 fl., Samuil Pop advocat 3 fl., Ioan Botta 2 fl., Iustiniu Moldovanu protopop gr. cat. 3 fl., Ioan Colowrat 3 fl., Demetriu Lancu preot gr. cat. Turdașiu 1 fl., Adam Lupșiocu preot gr. cat. Castau 1 fl., Ioan Lupulescu preot gr. cat. Martinescu 1 fl., N. Munteanu preot gr. cat. Siboto 1 fl.

*) Comitetul roga toate foile române, și în deosebi cele din provincie să reproducă acest apel.

Editor: Iacob Mureșianu.
Redactor responsabil: Dr. Aurel Mureșianu.

Cursul la bursa de Viena
din 16 Septembrie st. n. 1884.

Rentă de aur ungară 6%	122.80	Bonuri croato-slavone	100.—
Rentă de aur 4%	92.75	Despăgubire p. dijma de vin ungar	98.70
Rentă de hârtie 5%	88.85	Impremutul cu premiu ungar	114.25
Impremutul căilor ferate ungare	142.40	Losurile pentru regularizarea Tisei și Segedinului	115.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostiu ungar (1-ma emisiune)	95.90	Renta de hârtie austriacă	80.80
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostiu ungar (2-a emisiune)	—	Renta de arg. austr.	81.85
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostiu ungar (3-a emisiune)	102.—	Renta de aur austr.	104.80
Bonuri rurale ungare	100.80	Losurile din 1860	134.20
Bonuri cu cl. de sortare	100.25	Acțiunile băncii austro-ungare	849.—
Bonuri rurale Banat-Ti-mișu	100.—	Act. băncii de credit ungar	296.25
Bonuri cu cl. de sortare	100.—	Act. băncii de credit austr.	298.—
Bonuri rurale transilvane	100.75	Argintul — Galbini	—
		impărătesc	5.77
		Napoleon-d'or	9.68 1/2
		Mărci 100 imp. germ.	59.70
		Londra 10 Livres sterlinge	121.70

Bursa de București.

Cota oficială dela 3 Septembrie st. v. 1884.

Renta română (5%)	Cump. 93 1/4	vând. 93 1/2
Renta rom. amort. (5%)	92 1/2	93 1/2
convert. (6%)	96	97
Impr. oraș. Buc. (20 l.)	32	33
Credit fonc. rural (7%)	101 1/2	102 1/4
" " " (5%)	90	91
" " " (7%)	101	102
" " " (6%)	97 1/4	98
" " " (5%)	86 1/2	87 1/2
Banca națională a României	1392	1404
Ac. de asig. Dacia-Rom.	363.	366 1/2
" " Națională	241	244
Aur	5 75/80	6.25
Bancnote austriace contra aur	2.07.	2.09

Cursul pieței Brașov
din 17 Septembrie st. n. 1884.

Bancnote românești	Cump. 9.06	Vând. 9.08
Argint românesc	9.—	9.05
Napoleon-d'or	9.63	9.66
Lire turcești	10.90	10.94
Imperiali	9.87	9.90
Galbeni	5.64	5.68
Scrisurile fonc. » Albina	100.50	101.50
Discontul	7—10 %	pe an.

Numere singuratiche din „Gazeta Transilvaniei” se pot cumpăra în tutugiaria lui Gross (în casa prefecturii.)

Acei domni abonați ai noștri, cari au plătit prețul abonamentului pe una jumătate de an și se vor plăti pe un an, înainte de 1-a Aprilie a. c., sunt rugați a ne trimite diferența prețului urcată dela 1 Aprilie c., care pentru Austro-Ungaria face 2 fl., și pentru România 8 lei.

ADMINISTRAȚIA „GAZ. TRANS.”

ABONAMENTE LA „GAZETA TRANSILVANIEI.”

se pot face de la **1 și 15** a fie-cărei luni.

Pentru Austro-Ungaria pe an	12 fl. v. a.
" " " 1/2 "	6 " "
" " " 1/4 "	3 " "
Se acordă abonamente și lunare cu	1 " "
Pentru România și străinătate pe an	36 franci
" " " 1/2 "	18 " "
" " " 1/4 "	9 " "

Cel mai ușor mijloc de abonare este prin mandat postal. Abonamentele se plătesc înainte.

Rugăm pe domni abonați să binevoiescă a ne da lămurită adresa, ca trimiterea diarului să nu sufere nici cea mai mică întârziere.

Administrațiunea.

Depositul de postavuri de Brașov.

Subscriși au onore a aduce la cunoștința onor. publică, că în piața Brașovului „Târgul Florilor” 326 și-au stabilit un deposit al cunoscutelor fabricate de

Postavă de lână neamestecată

și de culore veritabilă și mărfuri de modă și ne rugăm de binevoitorul concurs al onor. public, fiind gata a-l servi cât mai solid.

14—15 **Wilhelm Scherg & Comp.**

Magazinul de încălțăminte

„CISMA ROȘIE” Strada Căldărarilor 540.

Comandă după măsură

se vor efectua din material solid, și cu prețuri moderate.

Subscrișul am onore a recomanda onoratului public

Magazinul meu de încălțăminte pentru bărbați, dame și copii, cu prețurile cele mai moderate.

Asemenea recomandă onoratului public depositul de palării pentru bărbați și copii cu prețuri reduse.

Comandă pentru străinătate

se primesc și se efectuează prompt și cu prețuri moderate

G. Orghidanu.

Spre
plăcută
atențiune

Numai pentru
scurt timp
în Brașov

Marea Menageria Batti

de lângă Poarta Vămii.

Deschisă în fiecare zi dela 8 ore dimineața până seara la 10 ore.

Menageria conține: o mare colecțiune a rasselor celor mai diferite de fiere răpitoare precum: lei africani (esemplare frumoase), tigrii, pantere, leopardi, iaguar, hyene vergate, cafenii și țercate, urși americani și rusești, lupi de ghiață, lupi rusești și siberici, porci sudamericani, Tapir, autilope, gazelle și pelican, precum și diferite soiuri de șerpi, maimuțe, păsări și cămile.

Pe fiecare zi două mari reprezentațiuni și adevă: cea d'entăiu d. a. la 4 ore, a doua la 8 ore.

Hrănirea animalelor se face după fiere reprezentații.

Prețurile locurilor: Locul întâiu 30 cr. Locul al doilea 15 cr.

Soldații fără grad și copiii mai mic de 10 ani plătesc pe locul I. jumătate, pe locul al doilea 10 cr. Detailuri în afișuri.

Onor. public e rugat cu totă stima a ne cerceta.

J. Batti.

Am onore a face prin acesta cunoscut pl. t. publicului, că subscrișul am luat asupra mea în Brașov și împrejmuire

Reprezentațiunea principală

„AZIENDEI”

societăților de asigurare austro-franceze în contra elementelor și nenorocirilor și asigurări pe viață și pe rente, și promit că voi face asigurări în contra elementelor și pe viață cu premiele cele mai eține și în condițiunile cele mai culante.

KARL HALMEN,

biourul agenturii principale »Târgul Boilor» Nr. 329.